



DEL GREC A EL MOLINO, PASSANT PEL MICALET

Ella és Xus, Xus Estruch

Acaba el número flamenc, s'apaguen els llums i sis «boys», barret en mà, omplin l'escenari. Sona la música, s'encenen els focus i apareix ella, llampant. Aplaudiments. «Jo sóc Xus, Xus Estruch...» canta. El Molino, la catedral del Paral·lel, té una nova estrella.

Fulvia Nicolàs

—**¿**Vas haver d'ensenyar les cames a l'empresari, per aconseguir el contracte?

—No, no, ¡i ara! A mi, no em volien per això... Jo faig d'això que en diuen «una dona de caràcter», ¡ha!, ¡ha!

—**¿**I com va ser que vas entrar, doncs?

—Un dia em va trucar el Joan Estrada: «Vine a El Molino, que vull parlar amb tu». «A veure si és que et volen d'estrella de revista», va fer el meu company en saber-ho, i jo li deia: «Calla, calla, ¿que estàs boig?»... Pensava que anava en conya, és clar, i tenia tota la idea de dir-li que no...

però, mira, ¡no es pot ser maleducat! I tampoc no és per a tota la vida, és una *colaboració* especial, que se'n diu. L'Amparo Moreno se n'acabava d'anar i no sabien qui...

—**¿**I no et fa por, venir després de la Moreno?

—No, som dues actrius molt diferents; por, no me'n feia. M'han passat coses molt divertides, amb això. Quan feia pocs dies que estava a El Molino, una tarda se'm va acostar un senyor, a la sortida, i em diu: «Cada any m'agrades més, es nota que en vas aprenent, nena». Jo li vaig seguir el corrent: «Ah, ¿sí? ¿no nota que m'he aprimat bastant i he crescut una mica, els últims dies?». «Sí, ara que ho dius...». Es va quedar mort, quan li vaig dir que no sóc l'Amparo.

—*Els teus números són dels més forts, pel que fa a llenguatge. ¿No se t'espanten, els iaïos?*

—No massa... bé, quan dic això de «follar», sempre hi ha senyores que ho troben més fort que no per exemple *remojat el ciruelo*, com diuen en un altre número... No ho entenc gaire, això.

¿A tu no et sembla més fort això del *ciruelo*? Potser és que són expressions que no em sonen, que no tinc dins del coco... No ho sé, tu, la veritat és que aquí se'n diuen de ben grosses.

—**¿**No t'has quedat mai sense resposta, quan els del públic et diuen coses?

—¡Sí, i tant! Normalment, procures dissimular i trobar-ne una ràpid, pe-

rò... l'altre dia un tio, quan jo estava remenant el cul pel passadís, va cridar des d'una llotja: «¡eh, que te has tirao un peo!»... així, sense venir a *cuento*... em vaig quedar parada, sense resposta. Però això passa poc, ¿eh? El públic es molt carinyós, en general.

—*Quin canvi, per a una noia que anava per a matemàtica...*

—Sí, sí, jo feia Exactes... Tota la vida havia anat per a matemàtica, jo. També havia fet teatre, de petita, als Pastorets, que són el meu origen i la meva font d'inspiració. No pensava

dedicar-me al teatre com a professional, però mira, vaig començar, mentre estudiava, a anar a l'Institut del Teatre, i vaig acabar ja només allí, adéu a la Facultat.

—*¿Com s'ho van prendre, els teus pares?*

—No, a casa no em van dir res. Jo sóc d'un poble molt pe-



tit, una colònia, al Berguedà, Ametlla de Merola, però a casa sempre havien fet teatre tots, com a aficionats. Només el meu avi em va dir «professional, no te'n facis, que t'espatllaran... mira que hauràs de lligar amb l'empresari per tenir un paper, mira que hi ha moltes enveges»...

Però no, de moment, encara no he hagut de lligar mai amb ningú. Em cauria la cara a terra de vergonya, em sembla.

—*¿Però tenia raó, el teu avi, o no?*

—De fet és bastant veritat, sí. Es lliga bastant d'aquesta manera, al teatre...

—*¿I als teatres «seriosos», i als grups d'aquests «independents» que vas començar, també?*

—Als independents, que en dius tu, també, és clar. Més de *modernos*, però també passa. La noia maca que lliga amb el director, i tot això...

—*¿Què va passar, quan vas acabar a l'Institut?*

—Era l'any aquell del Grec, tan famós, que tot era tan bonic i ens estimàvem trant... I mira, després, vaig fer un parell de coses amb en Salvat, jo amb un paper de *bulto*, és clar. Era un pal espantós; així, vaig començar a estudiar Història, a la Facultat. I ja mentre estudiava em van trucar per a fer allò de la peixatera, a la Cúpula Venus.

—*Una peixatera naturalista, descarada i «faltona».*

—Ui, la vam treballar molt. Més de mig any, amb moltes visites a la Boqueria, observant a les peixateres de veritat, i improvisant cada nit... Va quedar bé. Molta gent que la va veure es va pensar que era peixatera de veritat; com que, a més, era el primer paper que feia...

—*La vas portar al Micalet, a València, aquesta.*

—Ui, sí. I després hi vaig tornar amb *Glups!*, al Micalet... ¡És horrible! No, no ho posis, això, que aquell senyor vellel és encantador i no vull que s'enfadi. És que les condicions per a treballar no hi són massa bones, la veritat.

—*¿Com va anar l'experiència amb Dagoll Dagom?*

—Mmmm... M'estimaria més no parlar-ne... hi va haver alguns desacords, diguem-ne ideològics... millor no parlar-ne, ¿oi?



DOMÈNEC UMBERT

«Amb Dagoii Dagom hi hagué desacords ideològics. Millor no parlar-ne...»

—Has fet molta televisió, també. I cinema, amb Carles Mira i Francesc Bellmunt.

—Sí... La tele és això que va sortint, però en un temps ni te'n recordes. La gent sí que et coneix, però. Ara, sobretot per aquell paper que feia a Oliana Molls, a TV3. Fama efímera, en fi, ¡ha!, ¡ha!

—¿Marca molt, el físic? Vull dir, ¿jugues a consciència el paper de «gorda»?

—No, jo no em dic mai gorda a mi mateixa, si no és que la gent del públic tregui el tema, que és quan dic allò de «qué gilipollas són los hombres...» No tinc cap complex de gorda, és que a mi no m'agrada jutjar la gent pel seu aspecte, tampoc.

—Però potser trobaries a faltar papers d'una altra mena, no sé... de Julieta, o alguna cosa així.

—Ai, no ho sé, sí que m'agradaria fer de Julieta, ¿eh? Estem vivint en un món estúpid, on es classifica la gent per les característiques físiques i punt. I a mi em toca fer això de «mujer de carácter»...

—¿Que tal se sent una entre lentejuelas i plomes?

—¿Lentejuelas? S'han de cuidar molt, no et pensis. Si estan massa rentades, descoloreixen... El que sí que em feia molta il·lusió són les plomes, ai, les plomes. I ja veus, només en porto a l'últim número, a l'apoteosi... Però són maques.

—¿Com són les relacions entre la gent de la revista?

—Hi ha un rotllo completament diferent, res a veure amb el món del teatre. Això només té a veure amb el món de la revista, i, dins del món de la revista, amb El Molino. Pensa que hi ha gent que hi porta anys i anys, que s'hi està tota la vida, i que pensa quedar-s'hi tota la vida... I no és cap vida de disbauxa, aquesta. No tens temps d'anar de marxa ni de fer res més en tot el dia, imagina't, ¡dues funcions! Tota la vida lluitant per la funció única, al teatre, i ara... És fort, això.

—¿Com s'ho han pres els teus companys, que hakis vingut tu com a estrellita, una actriu de teatre «intel·lectual»?

—Ara ja va bé, al principi no ho acabaven de veure... Però millor que això no ho diguis, perquè, ara que ja ens coneixem, m'han acceptat molt bé, en general. He fet bones amigues, com la Susana o la Merche... És normal, els devia semblar una mica rara, costa una mica d'acceptar la gent que ve de fora.

—¿I com va la convivència diària?

—¿És que aquí estem tantes hores al

dia! No és fàcil, no hi ha comparació amb el teatre. Això és la casa dels que hi treballen, s'hi estan més hores que a la pròpia. No ho aguantaria pas tota la vida, jo. Hi ha dies amb tres funcions... Mira, això és una institució, és impensable lluitar per res, aquí.

—¿Quant temps t'hi estaràs?

—Tinc contracte d'un any, després ja veurem.



«El Molino és una institució. És impossible lluitar per res, aquí».

—Deu ser un bon «currículum», treballar a El Molino, per a qualsevol actor.

—És molt respectat entre la professió, sí. Molts amics m'han dit que quina sort, «de conya, tu, ¡quina oportunitat!»... Però el món del teatre és molt estrany, potser després em miraran i diran: «Ui, aquesta és de revista».

—I potser voldràs fer una cosa molt seriosa, molt dramàtica, quan acabis.

—¿Ah, no! A mi, sempre m'ha agradat el teatre divertit.

—¿Com t'ho has fet, amb els números?

—Els números tenen una estructura fixa, has de sortir a escena cantant i acabar cantant, també. I ballant, és clar. Jo em vaig escriure un text, que el text és cosa de cadascú, i l'he anat canviant a poc a poc, d'acord amb les reaccions del públic. Hi havia coses que la gent no entenia, i és que és un públic molt ampli. Hi ha gent que mai no va al teatre, que potser l'únic teatre que han vist mai és a El Molino, i

això, cal tenir-ho en compte. I, després, que fer un mateix número dues vegades al dia, a vegades tres, es fa una mica pesat. Cal inventar-te truquillos per mantenir l'interès tu mateixa, perquè no sigui sempre el mateix.

—¿Per exemple?

—Un és buscar-te la gent que et sembli més trempada, per donar-los conversa. Si no s'enrotllen, malament. I si

s'enrotllen, tu també passes una bona estona.

—¿És tan especial com diuen El Molino?

—Sí, i això que jo no sóc gaire revistera, no conec massa els altres teatres de revista. Aquí la gent diu el que vol, i hi ha dies que no paren, ¿eh? És la revista més fresca, la més viva. Les altres són més preparades, amb menys marge per a la gent. Això és music-hall, de debò.

—¿T'ha costat molt actuar en català? O en mig-i-mig, millor dit...

—Ja m'ho pensava, que no ho podria fer en català tot. L'empresari m'ho va dir, que en català molta gent no m'entendria, que aquest és un lloc de pas, que ve molta gent de fora. També hi ha molta gent que et segueix el rotllo en català. ¡Ah! I japonesos, que en vénen moltíssims. A aquests els és igual, és clar. Doncs, mira, no en piper una, però sempre estan disposats a participar; hi ha una companya que sempre que pot en treu un a l'escenari, i s'ho passen increïble.

—¿Paguen bé?

—A mi, sí. Secret de sumari, això... ha, ha. Però és dur, ¿eh? Un dels meus companys acaba d'agafar-se la primera setmana de vacances en disset anys. ¡Disset anys treballant cada dia a l'escenari! Jo no m'ho podia creure quan m'ho va explicar.

—¿I no descansen mai?

—Sí, el dilluns. A mi em ve a buscar el meu company amb la furgoneta, com una *roulotte*, i, en sortir d'aquí, diumenge a la nit, enfilem la carretera, i a fer quilòmetres. Dilluns de matí ja som ben lluny, a la muntanya, o on sigui, i passem el dia allí, fins el dimarts, que tornem a poc a poc a Barcelona, i au, una altra vegada a treballar. Aquest any no he fet vacances, és clar.

—¿Ja no vas al teatre?

—No en tinc temps, ja. Però m'agrada anar-hi. Bé, m'agrada si no és això que dius «hòstia, quin pal d'obra...», que també se'n fan, d'aquestes.

—¿És veritat això que us regalen bombons, i rams de flors, i que us escriuen cartes d'amor apassionat, a les artistes de revista?

—Sí, al final, a vegades, entre el públic, sobretot el de la tarda, hi ha qui ens dona paquets de cigarrets, «toblerones», mocadors... De tant en tant t'arriba un ram de flors, però allò dels diamants, bé, devia ser cosa dels temps de la Bella Dorita, em penso. A vegades algú t'espera a fora, i et convida a prendre alguna cosa, i si et va bé, acceptes, i si no, no passa res... I t'envien cartes, és clar, però igual et diuen que ets una deessa que una merda, ¡mira!

—¿I això dels nervis quan sona l'últim timbre d'avis?

—Oh, jo el dia de l'estrena ho vaig passar fatal, va ser el pitjor de la meua vida. I vaig fer veure que ho passava bé, i que tot anava bé, però quin tall. Uf...

—¿Ja t'ha vist, la família?

—Van venir un dia, els pares. Jo veia la meua mare blanca, al principi. «¿Com t'ho passes?» li vaig dir. «Pateixo, pateixo». «¿Per què?» «Doncs perquè se'n riuen, d'aquests pobres nois». Després, passada una estona, ja reia: «Ja ho veig —em va dir—, és que a ells ja els va bé, ja, que la gent rigui».

—¿I no et van dir res de les paraulotes?

—Que on les havia apreses. Perquè, a casa, mai no s'ha dit una paraula més alta que l'altra... És que tot s'aprèn a la vida. □

TORNAR A L'ESCOLA

S'ha de tornar.

Per poder contar-ho tot a les amigues i als amics.

Per ensenyar els cromos nous, la col·lecció de conquilles i de postal·ls. Per demostrar quant d'anglès s'ha deprés i, fins i tot, mostrar al més amic la primera carta d'amor.

També perquè els més xicotets s'escolten una vegada més que són molt grans ja. Per saber que aquest és l'any en què, per primera vegada, se n'aniran de colònies perquè ja tenen quatre anys.

Que dependran a nadar perquè ja en tenen cinc. Que sabran llegir perquè en tenen sis. Que aconseguiran dividir divertint-se i que als vuit anys podran llegir un llibre llarg en valencià, perquè l'entendran molt més, i que els de quart aniran a una emissora de ràdio, que els de cinquè ja són quasi els majors. Que des dels 11 anys començaran a parlar tres llengües i utilitzaran ja el laboratori i es quedaran a veure les estrelles i a dormir a l'escola.

Per això s'ha de tornar.

Perquè créixer és poder aprendre més.



POTS MATRICULAR EL TEU FILL/A PER AL PROPER CURS
A PARTIR DELS TRES ANYS
APARTAT DE CORREUS, 61. PICASSENT. TEL. 123 29 00

CAROLINES
UNA ESCOLA DIFERENT

Us esperem a l'escola per mantenir entrevista